

۲۰۱۷/۰۶/۰۶

فرستنده : لایق جان خوستی

سيد جمال الدين افغانی و نخبگان افغانستان (طرزی، غبار، جاوید، فرهنگ، خلیلی و حبیبی)

(به قلم : ف. فاضل)

قسمت ششم و اخیر

منابع و ماخذ

- ۱ - مجموعه الاثار الكاملة ، سيد جمال الدين افغانی تهیه ، تنظیم و تحقیق استاد سيد هادی خسروشاهی ، ناشر دارالشروق الدولية - قاهره ، ۲۰۰۲ میلادي . در این مجموعه:
الف : العروة الوثقى (عربي)
ب : الرسائل في الفلسفة و العرفان (عربي)
ج : الرسائل و المقالات (عربي)
د : ضياء الخافقين (عربي)
هه : تاريخ اجمالی ايران (فارسی)
و : تنمة البيان في تاريخ الافغان (عربي)
ز : البيان في الانجلیز و الافغان (عربي)
ح : نامه ها و اسناد سیاسی - تاریخی (عربي- فارسی)
ط : مجموعه رسائل و مقالات (فارسی)
ی : خاطرات الافغانی ، اراء و افکار (عربي)
ک : التعليقات على شرح العقائد العضدية (عربي)
- ۲- نسب و زادگاه سيدجمال الدين الافغانی، پوهاند عبدالحی حبیبی، موسسه انتشارت بیهقی، چاپ ۱۳۵۵ هـ.خ، کابل.
- ۳- مجموعه اسناد و مدارک چاپ نشده در باره سيد جمال الدين مشهور به افغانی ، جمع اواری و تنظیم ، اصغر مهدوی و ایرج افشار ، چاپ دانشگاه تهران ، ۱۳۴۲ ش
- ۴- گزیده اثار سيدجمال الدين افغانی ، دوكتور سيدمخدوم رهین ، ۱۳۵۵ ش، کابل.

- ۵- سید جمال الدین افغانی و افغانستان، سید قاسم رشتیا، ۱۳۵۵ ش، کابل.
- ۶- نیچریه، اثر سید جمال الدین افغانی، ترجمه میر سعید بریمن، چاپ کابل، ۱۳۴۴ ش.
- ۷- نخستین کتاب در باره جنبش مشروطه خواهی در افغانستان، جلد اول، پوهاند سید سعدالدین هاشمی، سویدن، ۱۳۸۰ ش.
- ۸- سیری در ادبیات سده سیزدهم، محقق حسین نایل هروی، اکادمی علوم افغانستان، کابل، ۱۳۶۵ خورشیدی.
- ۹- تاریخ الاستاذ الامام الشیخ محمد عبده، تألیف شیخ محمد رشید رضا، چاپ اول، مطبعه المنار مصر، ۱۹۳۱ م.
- ۱۰- تاریخ بیداری ایرانیان، ناظم الاسلام کرمانی، چاپ ششم، ۱۳۸۱ ش، تهران.
- ۱۱- مقالات محمود طرزی در سراج الاخبار افغانیه، (۱۲۹۰-۱۲۹۷ ش) تدوین و مقدمه، دوکتور عبدالغفور روان فرهادی، انتشارات موسسه بیهقی، کابل، حوت ۱۳۵۵ ش.
- ۱۲- کاوه (کلکسیون کامل سالهای ۱۹۱۶ - ۱۹۲۲ م یعنی دوره قدیم و جدید) چاپ اول، ۱۳۸۴ ش. انتشارات اساطیر، تهران.
- ۱۳- تاریخ منظوم افغانستان در اینیه شعر، عبدالحی ارین پور ولوالجی، چاپ امریکا، اسد ۱۳۷۶ خورشیدی.
- ۱۴- تقویم تحلیلی هزار و پانصد ساله هجری قمری و میلادی، فردیناند ووستفیلد و ادوارد ماہلر، ترجمه داکتر حکیم الدین قریشی، تهران، ۱۳۶۰ خورشیدی.
- ۱۵- افغانستان در مسیر تاریخ، جلد اول، میر غلام محمد غبار، چاپ کابل، موسسه بیهقی، ۱۳۴۶ خورشیدی.
- ۱۶- مولانا ابوالکلام آزاد، شخصیت اور کارنامی، خلیق انجم، اکادمی اردو، دهلی، ۱۹۹۵ م.
- ۱۷- مائر ابوالکلام آزاد، پروفیسور خلیق احمد نظامی اداره ادبیات دهلی، ۱۹۹۲ م.
- ۱۸- کی کیست در فرهنگ برونمرزی، پوهاند رسول رهین، چاپ استوکهم، سال ۲۰۰۵ م.
- تألیف انور معظم، چاپ دهلی جدید، ۱۹۸۳ م.
- ۱۹- کلیات دیوان سردار غلام محمد خان طرزی، به کوشش دکتور ننگیالی طرزی، تهران ۱۳۸۱ ش.
- ۲۰- د سید جمال الدین افغان د ژوندانه هدف، سرمحقق عبدالله بختانی خدمتگار، کابل، ۱۳۸۵.
- ۲۱- لغت نامه دهخدا، چاپ دوم از دوره جدید، ۱۳۷۷ ش، تهران.
- ۲۲- ماهنامه کابل، شماره ۱۲ حوت ۱۳۱۸ خورشیدی، چاپ کابل.
- ۲۳- آریانا برونمرزی، نشریه سه ماهه شورای فرهنگی افغانستان در سویدن، شماره سوم، خزان ۱۳۷۹ خ.
- ۲۴- آریانا برونمرزی، نشریه سه ماهه شورای فرهنگی افغانستان در سویدن، شماره چهارم، زمستان ۱۳۷۹ خ.
- ۲۵- شرح حال و آثار سید جمال الدین اسد ابادی معروف به افغانی، میرزا لطف الله خان اسد ابادی، برلین، ایرانشهر ۱۳۰۴ ش، ۱۹۲۶ م.
- ۲۶- افغانستان در پنج قرن اخیر، میرمحمد صدیق فرهنگ، ویرایش محمد کاظم کاظمی، چاپ نوزدهم، انتشارات عرفان، تهران، ۱۳۸۵ ش.
- ۲۷- د کابل کالی، ۱۳۲۳، پینتو تولنه، کابل.
- ۲۸- سید جمال الدین اسد ابادی و بیداری مشرق زمین، استاد محمد محیط طباطبایی، نشر فرهنگ اسلامی، چاپ اول، ۱۳۷۰ ش. تهران.
- ۲۹- مجله «الهلل»، سال پنجم نشراتی، شماره مورخ اول اپریل ۱۸۹۷ م برابر با ۲۹ شوال ۱۳۱۴ هـ ق، چاپ قاهره.
- ۳۰- مذكراتی فی نصف قرن.

خاطرات پنجاه ساله الحاج احمد شفيق پاشا (۱۸۶۰-۱۹۴۰م) رئيس دفتر خديو مصر؛ از سال ۱۸۷۲ - ۱۹۲۳ م در چهار جلد و ۱۷۴۲ صفحه

ناشر: مکتبه الاداب - قاهره ، ۲۰۰۷م

CALENDARS OF MIDDLE EAST COUNTRIES - ۳۱ تقويم

اکادمی علوم شوروي ، انستيتيوت خاورشناسي ، چاپ مسکو ، سال ۱۹۷۹ ميلادي

۳۲- Sayyid Jamal ad Din al Afghani A Political Biography, Nikki. R. Keddie

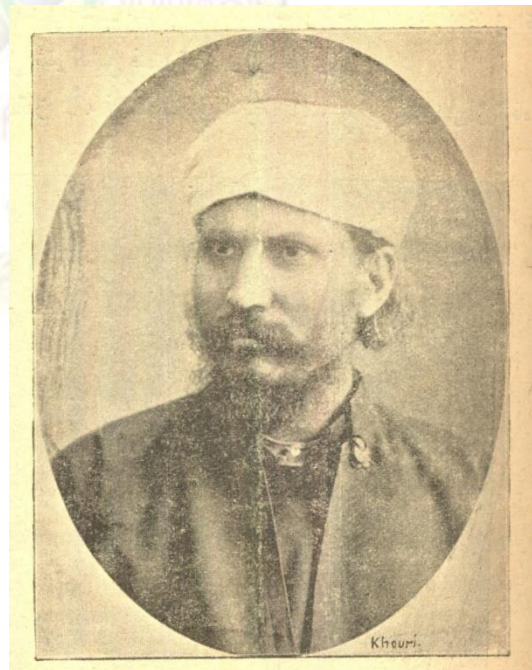
چاپ دانشگاه کالیفورنيا ، امريکا ۱۹۷۲ م

۳۳- Sayyid Jamal ad Din al Afghani A Muslim Intellectual

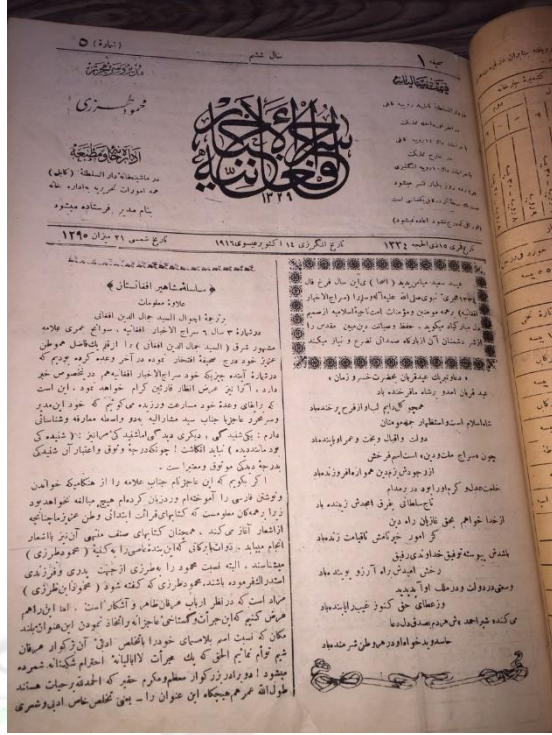
* * * * *

آخرين عکس سيد جمال الدين افغانی
در بستر بیماری در استانبول ۱۸۹۷م

سيد جمال الدين افغانی هنگام اقامت در مصر

شیخ ابو الهدی صیادی که سید او را ابو الضلال می خواند

سراج الاخبار افغانیه - ۱۲۹۰ هجری خورشیدی

ثبت پاسپورت				
تاریخ	تشریحات	نام	ولد	مکان
۱۳	محمد...	محمد...	...	...
۱۴	...	...	...	...

عبارت	عمر	قد	وزن	علامت	تصویر صاحب پاسپورت	مناصب صاحب قیامت	ملاحظات
...	...	...	...	...		...	...

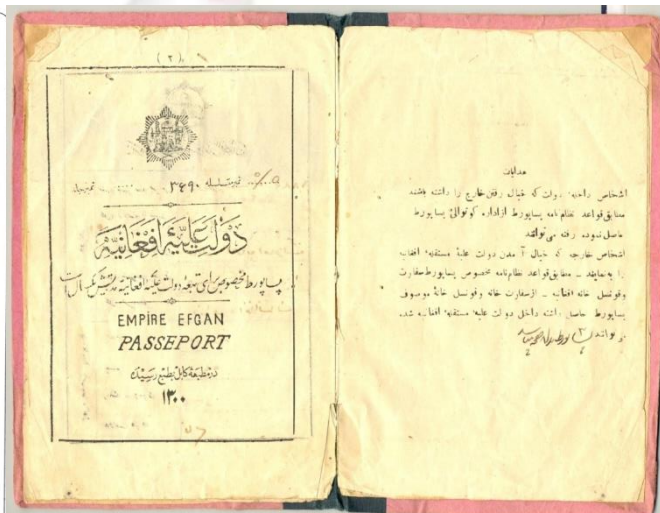
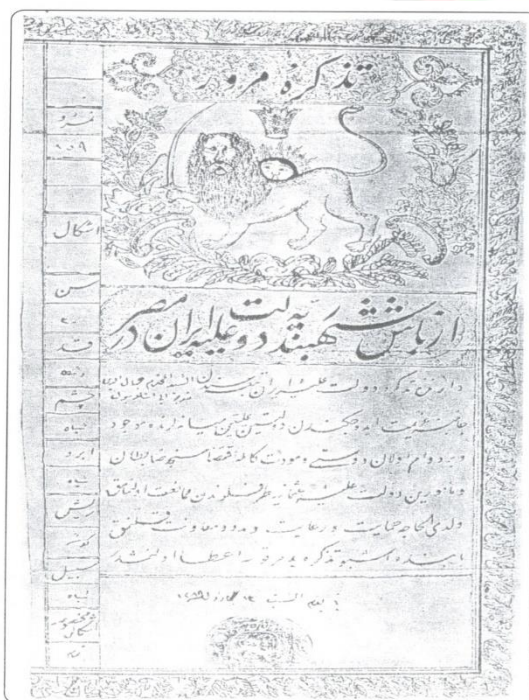

به رویت دفتر ثبت پاسپورت سفارت افغانستان در قاهره سال ۱۳۱۰ که برای مولانا عبیدالله سندی، وزیر داخله حکومت موقت هند، پاسپورت افغانی صادر شده است.

جرعی زیدان از دوستان سید، مؤسس و مدیر مسئول مجله «الهیال»

پاسپورت صادر شده برای آقای عبد الغفور متولد سال ۱۸۸۳ م در غزنی همراه با همسر مصری و فرزندانش

تذکره مرور صادر شده به نام سید ، از دفتر تجارتي ایران در مصر تذکره مرور صادر شده به نام سید ، از دفتر تجارتي ایران در مصر که ریش سید به «کوسه» وصف شده است!!

سیرى في الفرح لكل حرف من حرف البسمة
 وبها تحية لكل نورة اجالا ولاياتها وكما نورا
 نصيلا دائرة مقوسة بغراس وبرزخ جامع بينهما
 وذلك لانسع في هذا الموضع في جميع الامم
 الله تبارك وتعالى الجود والكرامات ربي لقد
 قبل ان تصدقتم ربي ورجعنا بمنه مدونا
 فالتفينا على ما رقتنا وفضلنا ما قصينا والله
 يقول الحق ومير يدي السبيل ومرحبا
 الوكيل وصل الله على سيدنا محمد سيد النبيين
 وآله وسلم وعلى آله وصحبه اجمعين

كتبه عبد الله جمال الدين في بلدة قندهار در شهر رمضان سنه ۱۲۷۷
 في يوم الاحد ۲ ثمره خورشیدی ۱۲۷۷
 نشره امیر جمال الدين جمال الدين

الوثيقة الأولى...

صفوة أولى الامم وقوة ارباب الشيم السب
 الحاج احمد خان كازال مصونا بعناية الرحمن
 اني قد وصلت الان ببلدة انت ساكنها ومنك بجمتها وبك
 فلبت اليك هذه الوريقة زعماني ابيك سليلك بين اطوار
 واختبارك اجناس انك ترغب ان تلاقى كل من
 الدبر وحناك العصر ولو كان في كنف حقيقه متربع على
 فان كان الامر كما رأيت فيا لحظي البؤس والافس اول
 من غرة القمر وان جهلا بحدت اللقاة في هذه البلدة
 نزلت في خان فرب بعض لا يسكنه الله الصديق والبر
 يستمر الجارون سواي كبري على عيوش والسلم
 جمال الدين حسين اللفن

تامة سيد جمال الدين افغانى، به سرتيب الحاج احمد خان،
 نشر شده در جريدة كاوه چاپ برلين

من سكتة كابل من اثمالي افغان
 السيد جمال الدين من ساداته

صفحة آخر رساله « مرآة العارفين في ملتصم زين العابدين »
 كتابت شده توسط سيد جمال الدين افغانى در قندهار ۱۸۶۷م

۱۲۷۷
 جمال الدين

مهر مربع شکل سيد جمال الدين (۱۸۶۰م) يعنى در ۲۲ سالگی

سید به قلم خود، محل سکونت، زادگاه و تبار خود را نگاشته است و این سند را دانشگاه تهران از میان اوراق و کتاب های بازمانده از سید جمال الدین گزیده و آن را در سال ۱۳۴۲ هجری خورشیدی، در کتاب مفید و مهم «اسناد و مدارک چاپ نشده در باره سید جمال الدین مشهور به افغانی» به چاپ رسانده است.

قابل یاد آوری می داند که نیشته بالا را سید در کتاب «مجالس النفاس» چاپ مطبعه بولاق در سال ۱۲۵۴ هجری قمری که سال تولد سید نیز است، نیشته است و این کتاب در میان سایر کتاب های سید در منزل دوست ایرانی اش حاج محمد حسن امین الضرب محفوظ بود که اینک به کتابخانه مجلس ایران (پارلمان - نوری) سپرده شده است. سند بالا لوحه ۸ و تصویر شماره ۲۳ است که در کتاب یاد شده به چاپ رسیده است.

** * **

قسمت های قبلی این مطلب را می توانید به کمک لینک های ذیل مطالعه فرمائید:

قسمت اول

http://www.arianafghanistan.com/UploadCenter/Khosti_L/I_khosti_s_jamaludin_afgh_w_nokhbagan_afghanistan_۰۱.pdf

قسمت دوم

http://www.arianafghanistan.com/UploadCenter/Khosti_L/I_khosti_s_jamaludin_afgh_w_nokhbagan_afghanistan_۰۲.pdf

قسمت سوم

http://www.arianafghanistan.com/UploadCenter/Khosti_L/I_khosti_s_jamalludin_afghan_۰۳.pdf

قسمت چهارم

http://www.arianafghanistan.com/UploadCenter/Khosti_L/I_khosti_s_jamalludin_afghan_۰۴.pdf

قسمت پنجم

http://www.arianafghanistan.com/UploadCenter/Khosti_L/I_khosti_s_jamalludin_afghan_۰۵.pdf

قسمت ششم و اخیر

http://www.arianafghanistan.com/UploadCenter/Khosti_L/I_khosti_s_jamalludin_afghan_۰۶.pdf

** * **

متن مکمل این مطلب مهم "دانشمند و محقق با اعتبار افغان جناب فضل الرحمن فاضل" در آینده نزدیک در بخش کتابخانه ای که در وبسایت آریانا افغانستان افتتاح خواهد شد، نشر می شود.